

Zuska Minichová
ČREPINY
Z OBLOHY

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Edícia Próza

Zuzka Minichová–Stožická

• ČREPINY Z OBLOHY •

Vydavateľstvo
Spolku slovenských spisovateľov

Copyright © Zuzka Minichivá-Stožická2007
Prologue © Miloš Ferko2007
Cover design © Anna Chovanová 2007
Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov © 2007
e-mail: vsss@stonline.sk
<http://www.vsss.sk>

Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV
spol. s r. o.

Zuzka Minichivá-Stožická: Črepiny z oblohy
Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická
Obálku s použitím ilustrácie graficky spracovala Anna Chovanová
Sadzba Anna Chovanová
Tlač PPA Bratislava
Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN

MERANÉ PO KVAPKÁCH DO RADOSTI ROZPRÁVANIA

Knižka, ktorú otvárate, je debut. Navyše v žánri, ktorý na Slovensku rozhodne nemožno označiť ako väčšinový. Na scénu slovenskej knižnej tvorby prichádza nielen nové meno, ale i, pre väčšinu bežných čitateľov, nový pohľad na jednu zo „škatuliek“ literatúry.

Vedecká fantastika v podaní Zusky Minichovej-Stožickej prináša pochopiteľné, a predsa i znepokojivo problematizujúce posolstvo o bytostiach, ktoré pri všetkej odlišnosti majú kdesi v dreni či tkanivách kúsok každého z nás. Akokoľvek teraz možno nemiestne alibisticky a povrchné smerujem k humanocentризmu, texty Minichovej-Stožickej, v ktorých ide o bytosť a tvora všeobecne, sú nasmerované konkrétne k človeku... pretože... konkrétne sme zatiaľ inú mysliacu bytosť okrem seba nedokázali, možno ani nechceli nájsť či poznať.

Presvedčivé postavy sa v striedmych dialógoch pohybujú svetom jemnej nostalgie, ktorá na pozadí tvrdých zákonov prírody občas zabolí. Kruto ochudobnená o sentiment poctivo dotovaným pozadím poznatkov z biológie predstavuje sa nám tu vedecká fantastika v plnej sile ako vedecký model a jedinečný umelecký zážitok zároveň. Vedu tu nenájdeme ako plánovane chcený projekt, ale v podobe prirodzenosti vyrastajúcej z každodenného zážitku. Akoby policajt písal detektívku či kuchár kuchársku knihu. Čo by mohlo byť nudné, tu jednoducho nie je, ostávajú naozaj iba podstatné poznatky... ako súčasť celku estetických útvarov, na ploche nečakane hutne, rýchlo a zrelo vykryštalizovaného talentu.

Nespochybniteľné umenie. Žiaden gýč ani poznávaco-poučný manuál. Možno cítiť mladosť, nie však neskúsenosť či naivitu, detské nohavičky sú zapadnuté prachom spomienok a prítomné iba ak v podobe milých rekvizít.

Vonkajškovo sa v texte necháte trochu ukolísať šumom opisov, keď odrazu vytryskne dialóg a vedie nás ďalej, nejde o maľbu na povrchu, tapisérie zakrývajú jaskyne so zákrutami plnými podivuhodných kvapľov.

Aj v krátkej poviedke na malej ploche sa ukrýva cesta. Nájdeme v nej plno

zákrut, ktoré miestami nie sú priamo o deji, ale disciplinované na uzde držanej živelnosti slova. V opise rovnako ako v akcii či dialógu.

Pôsobí jemne bez násilného pátosu, ironicky bez cynizmu, múdro bez poúčania... nezvyčajne precízne a vyvážené na začínajúcu autorku. Odmerané po kvapkách do radosti rozprávania.

Poviedky v zbierke pochádzajú z obdobia viacerých rokov. Nie sú prepojené tematicky, no patria k sebe spôsobom videnia sveta cez nenáhlivo smutnú iróniu, za ktorou sa skrýva priam náruživá chuť rozprávať. O nás v podobe cudzích bytostí, o cudzích bytostiach v nás, pričom je hranica naše – cudzie nenápadne premietnutá na širšiu plochu a neraz i do prekvapujúcich súvislostí.

Nechajme však na pokoji súvislosti, smery a asociácie, hoci ich v autorkiných poviedkach bezpochyby nájdeme. Ak budeme chcieť. Ja nechcem. Všetko je príliš zovreté na to, aby sme to riedili výpočtom a rozvíjatými charakteristikami násilných začleňovaní.

Ruža je ruža je ruža, povedala kedysi jedna dáma; poviedka je poviedka je poviedka, vravia texty Zusky Minichovej-Stožickej. Samy za seba najlepšie. A tak ich nechávam plynúť k čitateľom.

Miloš Ferko

ČREPINY Z OBLOHY

Letel sám a nebo patrilo len jemu. Svišťal nad zložitým vzorom, ktorý by sa, keby Epidexio o niečo klesol, premenil na krajinu... Nemienil klesať. Ešte nie.

Letel za slnkom. Viac nepotreboval. Cítiť výšku, zlaté oslepujúce svetlo, vietor od mora... Automatickú prácu prsných svalov, z ktorých sa mu po tele šíriло teplo príjemnej námahy. Lahkosť. Pevnosť krídel.

Nikdy sa neunavil. Nikdy ho to neomrzelo. Najradšej by strávil celý život na krídlach, v objatí vzduchu. Lenže skôr než by sa nazdal, určený čas uplynul a modrú oblohu nahradila tma.

Našiel sa medzi sivohnedými stenami bunky a bielou hmlou z niekoľkých nedokončených snobrazov. Koms dávno odletela. Jej poďakovaním bol ten úžasný kúsok oblohy, okamih lietania... Nikdy nečakala, kým sa Epidexio prebudí. Nikto nečakal – prečo by to mal chcieť práve od nej? Prečo by mal nútiť kohokoľvek, aby s ním zdieľal kyslú pachuť sklamaní?

V polootvorenej vletovej stene Epidexiovej bunky sa zelenal známy výhľad – zvlnená hladina korún stromov, tiahnuca sa od päty jeho útesu až po obzor. Tých stromov sa nikdy nedotkne, za ten obzor v skutočnosti nikdy nedovídi. Zadúšal sa ukrivdením. Čo iné má cítiť tvor, ktorý veril, že žije, a potom si uvedomil, že ten let patrí niekomu inému? Nespravodlivosť! Udreľ päšťou do steny a potom si, zvierajúc pomliaždenú ruku druhou, rezignovane sadol na podlahu.

Vedel, že o chvíľu to prejde. Potom sa pustí do ďalšieho snobrazu.

Práca ho upokojovala, hoci sa celý čas musel pozeráť na svoje hrubé mäsité prsty. Ich citlivé brušká sa mihali medzi polopriestvitnou tuhnúcou hmotou

vláken. Keď splietali sieťovinu predstáv a do textúry umiestňovali emocionálne tajničky, pripadali Epidexiovi skoro pekné. Také niečo by tenké končatiny letcov nedokázali.

Pohľad na vznikajúci snobraz ho stále uchvacoval. Belavé opalizujúce štruktúry vyvolávali v mysli zvláštnu rezonanciu. Letci na to mali meno – telepatická indukcia. Vymysleli ho pre nich cudzinci z iných planét, ktorí Epidexiove snobrazy často a radi vymieňali za rôzne veci. Mal podozrenie, že ani oni sami nevedia, ako telepatická indukcia naozaj funguje – proste by len nezniesli, keby hocijaký efekt ostal nepomenovaný.

„Chcel by si vidieť cudzincov?“ spýtal sa jedného dňa Kanenas – letec, ktorý mu toho roku nosieval jedlo. Stále sa pýtal – fascinovala ho Epidexiova odlišnosť.

„Vlastne prečo nie,“ Epidexia zvedavosť neurážala a bol rád, že sa s ním aspoň niekto rozpráva mimo obchodných záležitostí. Prítomnosť letca mu bola príjemná – po očku obdivoval jeho ladné krivky a nechával sa inšpirovať.

Letci boli bez výnimky nádherné a jemné stvorenia – štíhlejšie postavy, s dlhými článkovanými končatinami. Oči zložené zo stoviek svetlocitlivých omatidií žiarili zelenými odleskami a neprehrádzali nič o pocitoch svojho majiteľa. Tie bolo možné hádať podľa posunu chitínových platničiek ústneho ústrojenstva, pohybov tykadiel alebo podľa tónu hlasu, ale ani Epidexio, hoci s nimi žil už roky, často neuhádol ich skutočnú náladu. Letci sa správali za každých okolností uhladene – ich zložité spoločenské spôsoby podčiarkovali celkový dojem krehkosti. Kanenas si momentálne vyberal nexistujúce nečistoty z bohato rozvetvených tykadiel, čo značilo istý stupeň pokušenia.

„Vieš, že...“ zaváhal, či má pokračovať, ale neodolal, „sú ti trochu podobní? Možno dokonca viac než my...“

„Áno?“ Epidexio s dychtivou otázkou zdvihol zrak od práce. Toto mu o cudzincoch ešte nepovedali.

Kanenas nedokázal skryť rozpaky. „No, totiž... Sú takí...“ Letci Epidexiovi vždy hovorili, že je výnimočný, vraj talent tisícročia. Nikdy nedali najavo ani najmenšiu známku opovrhnutia, hoci im, bytostiam s vysoko rozvinutým estetickým cítením, nemohol nebiť do očí ten rozdiel. Kanenas volil slová s najväčšou opatrnosťou: „Ich pokožka... je ružová a mäkká, bez lesku. Aj keď

niektorí sú aj do zelena. Cudzincov poznáme viac druhov, než si vieš predstaviť. Ale tí, o ktorých hovorím... Majú oči jednoduchej stavby, komorové ako ty. Sami nelietajú. Sú... ťažší, no...“ ošíval sa a nervózne si hladil žilky na krídlach, „prepáč mi ten výraz... trochu vodnatí!“

Epidexio mal už dosť ospravedľujúceho bľabotania.

„Nič si z toho nerob!“ vybuchol prudšie, než chcel. „Ja viem, aký som, a už som sa s tým skoro zmieril!“

„Si krásny tým, čo vytváraš,“ odvetil pohotovo Kanenas. Epidexio vedel, že svoje slová myslí vážne, ale napriek tomu ho neuveriteľne rozčuľovali.

„Odleť. Potrebujem sa sústrediť.“

Vtedy chcel byť sám. A väčšinu zvyšného času trávil čakaním na návštevu. Keď Epidexia chvilami unavoval pohľad do hlbín najnovšieho snobrazu, napílnal zrak do diaľky, či nezazrie bod približujúci sa trepotavým letom. Naťahoval uši, či medzi písaním vetra nezačuje zboku alebo zhora zvuk kmitajúcich krídel, a predstavoval si, že vo vletovej stene jeho bunky pristane jedno z tých zosobnení elegancie. Čakanie trvalo rôzne dlho, ale nakoniec sa vždy niekto ukázal. Epidexio nepoznal núdzu o zákazníkov.

„Dobrý deň.“ Úsporným pohybom poskladala krídla za chrbát a s úsmevom naňho uprela žiarivé zložené oči. „Som Omichlin.“

„Epidexio. Vitajte.“

„Ďakujem,“ mierne sklonila hlavu v zdvorilostnom geste a prešla ďalej, k dokončenému dielu. „Ako vidím, prišla som práve vhod. Je nádherný. Ó, bohovia...“ chvíľu nehybne stála pred snobrazom, na tvári ohúrený výraz. Potom sa obrátila na tvorcu: „Je voľný?“

Tak rád by mal vo svojej bunke aspoň jeden hotový snobraz. Často si sľuboval, že práve tento si nechá, no zakaždým odvetil rovnako: „Voľný, samozrejme. Predpokladám, že poznáte cenu.“

Čoskoro už lietal nad planinami s vetrom bok po boku a nebo patrilo len jemu.

Neznášal návraty. Kruté a nevyhnutelné. Čím dlhší a pôsobivejší bol let,

tým bolestnejšie sa prebúdzať. Prvé otvorenie očí. Vtierať skutočnosť. Ťaživý pocit z vlastného vypaseneho tela.

Stála nad ním a skúmavo sa naňho pozerala: „Všetko v poriadku?“

Nezmohol sa na nič rozumnejšie než: „Áno. Vy ste tu?“

Vyzerala zmätene. „Mala som odletieť? Chcela som len vedieť... Ale ak náhodou ruším, ja zasa pôj-“

„Nie, nie, v žiadnom prípade,“ skočil jej rýchlo do reči. „Pokojne sa spýtajte, čokoľvek vás zaujíma...“

Rozprávali sa o technike vytvárania snobrazov a Omichlin ho pozorovala pri práci. Pretriasali teórie účinku štruktúr na psychiku, ako to asi môžu cítiť cudzinci, keď majú úplne iný mozog... Čo vidia mystici, ktorí sa počas meditácie celé dni koncentrujú na jedinú slučku...

V Omichlinovej spoločnosti sa až príliš nečakane priblížil večer. Musela letieť, aby sa dostala domov za svetla. Po sebe nechala len melancholickú náladu a nádej, že ešte príde.

„Obklopovať sa krásnymi predmetmi patrí k našim hlavným záľubám,“ vravela, vždy keď prišla reč na to, ako často navštevuje Epidexiovu bunku.

Omichlin platila zvyčajne viac, než musela. Špeciálne kvôli cene za snobrazy vyhľadávala exotické miesta a intenzívne pocity, aj keď jej bolo jasné, že Epidexia by uspokojil aj obyčajný prelet nad morom. „Ber to ako zvláštne ocenenie od vďačného zákazníka,“ smiala sa. Kvôli nej sa začal prebúdať s potešením.

Cudzinci boli štyria. Dvaja ružoví a dvaja sivozelení. Pravdepodobne samí dôležití a dobre platiaci muži, prví, komu letci vôbec dovolili dostať sa k vzniku snobrazov tak blízko. Prileteli v otvorených nosidlách a zjavom presne zodpovedali Kanenasovmu opisu. Letec ich predstavil, ale Epidexio mená okamžite zabudol.

Chceli všetko vidieť. Obzerali si bunku a významne si medzi sebou šepkali. Kanenasa to znervózňovalo, pretože z ich reči nerozumel ani slovo. Potom prešli do jazyka letcov – ružový cudzinec sa Epidexia opatrne spýtal, či je spokojný.

„Prečo nie,“ odpovedal samozrejme.

Či by sa napríklad necítil lepšie vo väčšom obydli.

Cudzinec sa snažil opísať prepych, v akom žijú umelci jeho sveta. Kanenas zaujal varovnú pózu, ale nezasiahol, kým nezaznela priama otázka: „A nechceli by ste ísť s nami? Splníme akékoľvek požiadavky, naše možnosti.“

Kanenas zalapal po dychu: „Nehoráznosť!“ Zlostne rozprestrel krídla a v bunke bolo zrazu oveľa menej miesta. Určite dostal inštrukcie, že k hostom sa má správať s maximálnou úctou, lenže táto drzosť prekračovala všetky medze. Výstražné červené polia hovorili jasnou rečou aj pre návštevníkov z iných planét.

„Prepáčte, nechcel som vás uraziť,“ ospravedlňoval sa cudzinec. Ktovie, či už vôbec niekedy videl takého pohoršeného letca. Kanenas sa zahanbil a s prehnanou starostlivosťou začal krídla zase skladať. Druhý muž však nespúšťal oči z Epidexia a opakoval otázku: „Naozaj by ste nechceli ísť s nami?“

„Nie,“ odpovedal bez rozmyšľania. Do krajiny, kde by sa celý zvyšok života mohol na oblohu len pozeráť?

Ludskí hostia sa po tom incidente tvárili, akoby k ničomu nedošlo. Kanenas sa upokojil, až keď preniesli pozornosť na nedokončené diela. Cudzinci si navzájom vykladali význam načrtnutých štruktúr a hľadali jazyk prastarej univerzálnej symboliky. Kanenas opakoval klasické príslovie letcov o tom, ako sa skutočná krása rodí z nesplnenej túžby, a oni so zamyslenými tvármi prikyvovali. No jednému z ružových mužov stále nedala pokoj zvedavosť. Nenápadne sa otočil k Epidexiovi: „Čím vás vlastne platia za prácu?“

A nepochopil pokus o vysvetlenie. Polohlasom vymenovával, aké cennosti dávajú letcom ľudia za jediný snobraz. Presviedčal ho, že sa nesmie predať pod cenu.

„Vo svojej pozícii môžete zažiadať o čokoľvek, a oni vám to musia dať. Ak skúsia odmietnuť, nezabudnite: tam kdesi,“ ukázal smerom hore, „čaká množstvo ľudí ochotných zaplatiť ľubovoľnú cenu.“

Možno ružový cudzinec chcel iba spravodlivosť pre umelca, možno sa snažil zasiať semienka konfliktu medzi ním a letcami. To sa Epidexio nikdy nedozvedel. Ale slová sa mu usadili v pamäti. A kľúčili.

○○○

Nový zámer mu nedal spávať. Epidexio urputne zápasil sám so sebou. Čo vlastne riskuješ?, pýtal sa hlas v jeho hlave. Čo vlastne máš? Miesto odpovedí dokázal z vírov pochybností vytiahnuť len ďalšie otázky. Pod rukami mu zatiaľ rástol najväčší snobraz, aký kedy vytvoril. Tkal rýchlo a takmer bez oddychu, v čudnom napätí. Občas sa bezdôvodne smial a občas dlhými krokmi nervózne premeriaval bunku.

„Tento snobraz je výnimočný,“ mohol konečne vyhlásiť a Omichlin nadšene súhlasila. Kochal sa v jej potešení. Povedala, že z toho snobrazu sála energia radosti a zároveň čosi, čo nedokáže celkom vyjadriť, zachytené akoby v letku...

„Dal som doň viac než do ktoréhokoľvek iného diela. Vieš prečo?“

„Neviem, povedz,“ vyzvala ho, no očami stále visela na bielych vzoroch.

„Predám ho jedinému letcovi pod slnkom. Za jedínú možnú cenu.“

„Áno?“ spýtala sa Omichlin s úsmevom, ale keď si všimla jeho výraz, zväčnela. Epidexiove malé tmavé oči žiarili. Hovoril:

„Tebe, Omichlin. Za svadobný let.“

„Nie.“

Urazil ju. Už si bol istý. Možno porušil tabu. O podobných veciach s ním nehovorili. Všetko, čo vedel, si domyslel z náhodne vypočutých útržkov. Letci boli v tomto smere viac než rezervovaní. Epidexio by najradšej ustúpil, lenže teraz nemohol. Stavil príliš veľa. Pokúšal sa čítať z jej tváre. Zmätko? Smútok? Hnev naňho? Alebo na seba?

„Asi som urobila hroznú chybu,“ povedala a uhla pred jeho pohľadom.

„Pochop, že nemôžem zľaviť,“ vysvetľoval zúfalo. „Musím-“

„Ja... zašla som príďaleko...“ potriasla hlavou. Alebo príliš blízko? „Odpusť... Zbohom.“ Zvrtla sa, rozťahla krídla a skočila z okraja vletovej steny. Epidexio za ňou volal čosi srdcervúce a zbytočné. Chvatným obratom doprava a hore mu zmizla z dohľadu. Kľučal bezmocný nad záhradnou hĺbkou a mal chuť rozletieť sa za ňou. Vedel presne, aké to je, rozťahnuť krídla a odovzdať sa rýchlosti. Lenže jeho ťažkopádne telo by spadlo dolu ako kameň. Nenávidel ho.

Nenávidel všetko, čím je. Odpudzujúci. Iný. Chorý bez nádeje na uzdravenie. Pavúk v zajatí vlastných sietí. Zúrivo sa vrhol na svoj najúžasnejší snobraz a trhal. Zničiť všetky hotové štruktúry trvalo sotva pár chvíľ. Potom zadupával biele vlákna do podlahy a plakal nad sebou.

Pavúk bez nádeje na babie leto.

Keď dorazil letec s obedom, v bunke už panovalo ticho po búrke. Epidexio sedel na okraji vletovej steny a kýval nohami.

„Pre všetkých bohov!“ Kanenas zdúpnal, keď uvidel tú spúšť.

„Som obluda.“

„Epidexio!“

„Prečo by som sa nemohol správať ako obluda?“

„Epidexio. Stretol som ju cestou a povedala mi, čo sa stalo. Tá nezodpovedná–“

„Zariadiš, aby sa vrátila.“

„Nemôžem.“

Uchýlil sa k vydieraniu: „Ak chceš, aby som ešte niekedy preložil dve vlákna križom, odkážeš jej, nech príde.“

„Omichlin je...“ letec si hryzol do jazyka: „slobodná bytosť.“

„Dobre. Kúpte mi od cudzincov malý lietajúci stroj a poletím za ňou.“

„To nejde.“

„Ale ide, len vy nechcete. Prečo vlastne? Lebo skutočná krása sa rodí z nesplnenej túžby? Nedostanete žiadne snobrazy!“

„Epidexio, upokoj sa.“

„Chcem hovoriť s cudzincami.“

„Nie.“

„Že nie? To ma tu mienite väzniť?“

Kanenas pokrčil plecami: „Myslím, že odídem a vrátim sa, až keď s tebou bude rozumná reč. Dúfam, že dovtedy tvoja horúca hlava o pár stupňov schladne.“

Ostal sám a vôbec mu to neprekážalo. Keď priletel nejaký zákazník, Epidexio mu oznámil, že s prácou definitívne skončil, no prípadnému záujemcovi zhotoví svoj posledný snobraz, exkluzívne za jeden funkčný lietajúci stroj. Oni prekvapene krútili hlavami a s neveriacim výrazom odlietali. Žiadny

z nich mu nič nesľúbil. Potom ponúkal malé snobrážky, za pár odpovedí. Hoci videl, ako veľmi by chceli jeho práce, letci o svojom súkromnom živote svorne mlčali.

„Nesmieš povedať? Prečo nesmieš? Kto ti zaväzuje ústa?“

Ticho.

Tak stroskotalo pár pokusov o rozhovor, a keď sa novinky rozšírili, zákazníci postupne prestali lietať. Nechali ho na pokoji, veriac, že túžba po lietaní ho vylieči z tvrdohlavosti – dosiahli však opačný efekt. Rozhodol sa zájsť o krok ďalej.

Na druhý deň Kanenas našiel jedlo nedotknuté. Tváril sa, že tomu neprikladá žiaden význam, ale Epidexio ho poznal príliš dobre, aby sa dal oklamať. Kanenas si začínal robiť vážne starosti. Epidexio ho neľutoval. Nedávno mu ukázali, akú nad ním majú moc a že sa ju nešťútia použiť. Chcete boj? Dobré. Neveríte, že vydržím? Tak sa pozeraajte.

Hladovanie mu v skutočnosti nespôsobovalo väčšie problémy, hoci ešte nikdy v živote neostal bez jedla dlhšie ako pol dňa. Pri bolestiach žalúdka si vravel: „Len trp, ty odolné telo. Nikdy som ňu nechcel. Len trp.“ Inak ho nepostihovalo nič horšie než trocha slabosti a pocit krištáľovo čistej hlavy. Chýbala mu činnosť, ale nie príliš. Takmer to vyzeralo, že Kanenas trpí oveľa viac.

„Epidexio, musíš jesť. Inak stratíš sily.“

„Načo sú mi sily? Aby som vám tkaľ snobrazy? To si vyhoď z hlavy!“

„Epidexio, vieš, že nám záleží na tvojom zdraví,“ spustil letec starostlivým tónom. „Ty ešte nechápeš, čo je podvýživa. Ak si to hladovanie nerozmyslíš, môžu ti vypadáť vlasy a zuby. Vychudneš na kosť. Zakalí sa ti zrak. Vieš, že sa môžeš aj zblázniť? A to nie je zďaleka všetko. Zanedbaný organizmus-“

„Kašľem naň, aj na teba. Choď preč,“ odvetil ľahostajne.

„Dobré.“ Skúsil to s obchodovaním: „Odídem, ak zješ aspoň polovicu kaše.“

„Tak si zostaň.“ Epidexio si ľahol ako mŕtvola k okraju vletovej steny a čakal. Ignoroval pokusy o vyjednávanie. Nechal čas plynúť. Keď práve nemyslel na to, čo asi robí Omichlin, spomínal na svoje obľúbené lety a občas uvažoval nad životom všeobecne. Alebo spal. Alebo pozoroval oblaky, stmie-

vane a rozvidňovanie, v noci hviezdy... Obloha nebola nikdy nudná. Keď už príliš dobiedzali, snažil sa odbiť psychiatrov či Kanenasa pár nenávisťnými slovami. S každým sklamaným odletom vychutnával víťazstvo.

Neskôr mu činnosť prestala chýbať úplne. Už sa mu nechcelo ani otvárať oči. Aspoň si mohol predstavovať, čo chcel. Omichlin. Lietanie... Počúval vietor a vzdialené šumenie stromov. Niekedy nad sebou zaregistroval hlasy.

Nešťastný Kanenas sa s kýmsi hádal.

„Doktor! Musíte mu to zaviesť do žily, inak dôjde ku katastrofe!“

„Už som vám povedal. Rozhodol sa sám. Som lekár, nie božstvo, aby som riadil životy druhých. Morálka mi zakazuje konať proti želaniu pacienta.“

„Podľa vás je morálne nechať ho tu takto... takto... Pomyslíte na jeho diela!“

„Má svoje práva ako každý iný.“

„Ale prosím vás, veď je to len–“

„A verím, že nás ešte stále počuje.“

„Nech si počuje. Ak už sa nedá nič zmeniť...“

„Nedá. Ale pozrite sa na to z druhej strany. Má sa na čo sťažovať? Napriek všetkému tvorí jeho vek najvzdialenejšiu hranicu, kam sme dokázali posunúť dĺžku života.“

Kanenas nesúhlasne odfrkol.

Doktor sa rozlúčil a naokolo zasa zavládol pokoj.

Cítil strašnú únavu, aj keď vlastne nič nerobil. Nechcelo sa mu skoro ani dýchať. Čoraz častejšie prepadal spánku. Stavby polobdenia sa striedali s videniami. A v každej situácii neustával zvláštny pocit, akoby to s jeho osobou strácalo akýkoľvek súvis.

Letel nad zelenou krajinou. Opäť ju vnímal dokonalými zmyslami letca. Magnetické pole, výhľad zložený zo stoviek farebných políčok (obohatených o žiarivú ultrafialovú), prúdenie a sotva badateľné vlnenie vzduchu, súhrn všetkých chutí a vôní, čo ich len vietor unesie... Spod mrakov sa náhle zniesol obrovský netvor, rozškľabil zobák...

Počul prichádzať Kanenasa s nejakým človekom. Ďalšia hádka.

„Povedali ste, že vy mu to rád pichnete! Dostali ste odmenu! Sľúbili ste!“

„To som ešte nevedel, ako neskoro ste za mnou prišli! Hormóny nedostal príliš dlho. Mali ste ho kŕmiť, hoci aj násilím. Teraz už ani desaťnásobná dávka nič nenapraví. Chcete mu zbytočne ublížiť?“

„Nie, to nie...“

Videl Omichlinin vášnivý svadobný let. Žiarlil na neznámeho muža. Videl svadobnú sieň vyzdobenú snobrazmi. Mučivo dlhé kladenie vajíčok. Vyčerpaný úsmev na Omichlininej mŕtvej tvári.

„Vstaň, Epidexio. Je koniec.“

Hlas, ktorý ho prebudil zo spánku, patrila Kanenasovi a znel neobyčajne chladne.

„Zahodil si všetko, čo robilo tvoj život cenným. Pozri sa na seba.“

Epidexio otvoril oči, a svet sa skladal zo stoviek svetelných čriepkov. Už chápal. Mal chuť smiať sa a plakať zároveň, ale zatiaľ nevedel, ako to v tomto novom tele vôbec pôjde. Trhal priesvitnú blanu, ktorá ho obaľovala, a začínal mať pocit, že sa bude skôr smiať. Prekonal znovuzrodenie. Počúval Kanenasove trpké výčitky, nechal ich odrážať sa od nového tvrdého chitínového skeletu. Má cenu vyčítať letcom svoju oklamajúcu existenciu? Nerozumieš, chcel povedať. Ale načo?

„Bol si výnimočný, stvoril si poklad. Teraz už nič nevytvoríš.“

Epidexio postupne vstal. Nešikovnými paličkovitými rukami skúšal vystrieť svoje pokrčené čerstvé krídla.

STREDNE VEĽKÝ MODRÝ VTÁČIK

Prvý príbeh patrilo lovcovi a Anna ho vypočula úplnou náhodou ako malá – v dávnych časoch, keď ešte starý muž obklopený hlúčikom detí na lavičke v kúte ihriska nepripadal rodičom nijako zvlášť podozrivý. Anna v tom období milovala akékoľvek príbehy, ktoré sa týkali zvierat a boli aspoň trochu romantické – zapisovala si ich do tajného zošita so širokými linajkami. Tajný zošit sa neskôr pri sťahovaní nenávratne stratil. Lenže veci, na ktorých nám v detstve veľmi záleží, si v našej pamäti nachádzajú nenápadné, ale trvalé miesto.

Bol raz jeden človek a ten sa živil lovom zvierat. Divokých, nebezpečných, krásnych, slobodných a nespútaných. Lovil, aby ich zabil, alebo živé odviekol do zoologických záhrad. Bol to veľmi dobrý lovec. Ale raz chytil malého modrého vtáčka. Vlastne nebol až taký malý. Bol to stredne veľký modrý vtáček. Lovec mu povedal: „Zabijem ňa a tvoje modré pierka predám do drahých dámskych klobúkov.“ Ako skutočný lovec vedel, že sa nezosmiešni, keď sa bude rozprávať so zvieratami. Mal k nim totiž úctu. „Keď ma nezabiješ, dám ti niečo, čo ti nemôže dať nikto iný,“ navrhol vtáček. „Rozkoš z lovu je veľká, ale neprekoná rozkoš z lietania.“ Lovec bol prekvapený, lebo ešte nikdy nepočul vtáka rozprávať takým dokonale ľudským hlasom. Pomyslel si, že taký vták je príliš vzácny, než aby zdobil ženské klobúky svojím perím, a rozhodol sa, že ho nechá žiť. „Nepotrebujem tvoje lietanie,“ povedal, ale už na druhý deň to nevydržal a požičal si stredne veľké modré krídla.

Tri dni a tri noci čakal duch vtáčka na svoje perie, iba v tele ľudského muža. Chlad zeme ho nútil k pohybu, a tak robil to, čo lovec vedel najlepšie. Lovil. S pomstivým leskom v očiach zabíjal kuny a lasice, dokonca aj obrovské pantery, pretože patrili k mačkám, jednoducho všetky tvory, ktoré si kedy pochutili na vtáčom mäsku.

Keď sa lovec vrátil z veterných ciest nad lesom a nad morom späť k svojmu telu, bol na smrť vyčerpaný... A zmenený. Bol kráľom oblohy, hračkou